

Kritik mot Socialnämnden i Tyresö kommun för långsam hantering av utlämnande av allmänna handlingar

Anmälan

I en anmälan till JO klagade Stefan S. på Socialnämndens i Tyresö kommun handläggning av hans begäran att ta del av allmänna handlingar. Han uppgav bl.a. följande. Han överklagade kommunens beslut om avslag på hans begäran att få ta del av allmänna handlingar. Kammarrätten skickade tillbaka ärendena till kommunen för ny prövning. Kommunen har fortfarande inte lämnat ut något beslut eller några handlingar efter två månader. Kommunen har även blockerat hans mejladress.

Utredning

JO begärde inledningsvis in skriftliga upplysningar från socialförvaltningen i Tyresö kommun. JO begärde därefter att Socialnämnden i Tyresö kommun skulle yttra sig över den skrivelse som kom in till JO den 6 november 2017 från Stefan S. och vad som anfördes i skrivelsen om underlåtenhet att verkställa Kammarrättens i Stockholm avgöranden den 12 september 2017 (kammarrättens mål nr 3633-17, 4461-17 och 5021-17 samt mål nr 5203-17) och om uppgiften att kommunen hade blockerat Stefan S. mejladress.

Förvaltningschefen Magnus Lublin svarade på JO:s begäran och uppgav följande (bilagor har utlämnats).

I sin skrivelse klagar Stefan S. på Tyresö kommun i följande avseenden:

1. Tyresö kommun har underlåtit att verkställa Kammarrätten i Stockholms avgörande från den 12 september 2017 (Kammarrättens dom mål nr 3633-17, 4461-17 och 5021-17).
2. Kommunen har blockerat Stefan S. mejladress.

Nedan bemöter kommunen de frågor som yttrandet berör.

1. Kammarrätten undanröjde i dom meddelad den 12 september 2017 Tyresö kommuns beslut i de delar som omfattar avslag på Stefan S. begäran att få ta del av handlingar hos kommunen, och visade målet åter för ny prövning (mål nummer 3633-17, 4461-17 och 5021-17). Kommunen gjorde en ny prövning av tidigare ej utlämnade handlingar och avslog delvis begäran om

utlämnande. Efter sekretessprövning lämnades dock ytterligare handlingar ut (bifogat beslut daterat den 27 oktober 2017).

2. Till kommunen har det under en längre tid inkommit ett stort antal skrivelser och förfrågningar samt framställningar om handlingsutlämnande angående ett specifikt ärende. Kommunen har ansett att situationen blivit ohållbar, eftersom hanteringen tog och tar mycket tid i anspråk. Detta påverkade kommunens möjligheter att arbeta effektivt och rättssäkert och upplevdes som ett arbetsmiljöproblem. Kommunen har därför som en handlägningsåtgärd styrt om e-post rörande ärendet för besvarande och handläggning. Justitieombudsmannen har i ett liknande ärende funnit att denna åtgärd varit adekvat och inte funnit något att kritisera kommunen för när e-post styrts om på detta sätt, se (bifogat) beslut daterat den 10 juli dnr. 180-2014.

JO begärde i en förnyad remiss att socialnämnden och inte den berörda myndighetschefen skulle yttra sig och lämna vissa förtydliganden av frågor som inte besvarades i förvaltningschefens yttrande. I sitt remissvar anförde socialnämnden bl.a. följande (bilagor har utlämnats).

Verkställighet av Kammarrättens avgörande

Socialnämnden har i yttrandet den 8 januari 2018 redogjort för hur Stefan S. begäran om allmänna handlingar har handlagts efter Kammarrätten i Stockholms avgörande den 12 september 2017. Kammarrättens avgörande har således verkställts på det sätt som tidigare beskrivits genom att vissa handlingar har tillställts Stefan S. och i de fall hans begäran avslagits så har beslut fattats av kommunen enligt närmare beskrivning nedan.

Mål nr 3633-17, 4461-17 och 5021-17

Av JO:s begäran framgår att Stefan S. uppgett att han inte har fått del av det beslut som fattades den 27 oktober 2017 avseende kommunens avslag på hans begäran. Socialnämnden har följande kommentarer. Beslutet (se bilaga) lämnades till kommunens servicecenter den 8 november, och beslutet och handlingarna hämtades ut av Stefan S. den 14 november mot en avgift på 178 kronor i kopieringstaxa.

Mål nr 5203-17

Tyresö kommun har den 31 juli 2017 mottagit begäran från Stefan S, i egenskap av verksamhetschef för ABC Hemtjänst AB, om att ta del av e-postmeddelanden skickade mellan utredare Monika A. och biståndshandläggare inom socialförvaltningen, under perioden 1 april 2014–1 januari 2017.

Tyresö kommun avslog denna begäran i beslut fattat den 2 augusti 2017, med hänvisning till att e-postmeddelanden inte kunde anses utgöra offentliga handlingar då de skickats mellan funktioner inom samma förvaltning. Stefan S. överklagade detta beslut. Kammarrätten beslutade i dom, den 12 september 2017 (mål nr 5203-17), att återförvisa ärendet till Tyresö kommun för ny prövning utifrån att samtliga e-postmeddelanden inte hade gått igenom.

Tyresö kommun prövade Stefan S. begäran om handlingar på nytt och gick igenom de e-postmeddelanden som finns. De handlingar som kunde anses vara offentliga lämnades ut den 9 oktober 2017. Kommunen har därefter, i beslut till Stefan S. daterat den 13 oktober 2017, delvis avslagit begäran om handling.

Stefan S. överklagade beslutet den 18 oktober 2017. Tyresö kommun åberopade en dom i Högsta Förvaltningsdomstolen, HFD 2013 ref 86, samt en dom i

Kammarrätten, mål nr 2017-3897 som stöd. Kammarrätten avslog överklagandet den 6 februari 2018 (mål nummer 6433-17).

Hantering av e-post

Stefan S. har i anmälan påstått att hans e-postadress har blockerats. Påståendet är fel. Såsom anges i yttrandet den 8 februari 2018 har det sedan en lägre tid via e-post inkommit ett stort antal skrivelser om handlingsutlämnande och andra förfrågningar rörande ett visst specifikt ärende. Hanteringen av det som kom in tog uppskattningsvis en halvtidstjänst i anspråk, påverkade kommunens möjlighet att arbeta effektivt och rättssäkert och upplevdes som ett arbetsmiljöproblem. Stefan S. e-post till kommunen och Kammarrättens ovannämnda avgörande rör handlingar som hör till detta ärende.

För att kunna hantera de inkomna skrivelserna styrdes all e-post, även e-post där Stefan S. inte var avsändare, rörande ärendet om till socialchefen Magnus Lublin för handläggning och besvarande eller omfördelning till rätt förvaltning. Det har således inte varit frågan om att blockera Stefan S. e-postadress. Vid varje tillfälle som Stefan S. har varit i kontakt med kommunen har hans förfrågningar och begäran om utfående av allmänna handlingar handlagts och besvarats skyndsamt. Den vidtagna åtgärden bedömdes av förvaltningen som nödvändig med hänsyn till den uppkomna situationen. Justitieombudsmannen har i ett snarlikt ärende inte haft några synpunkter på att en kommun styrt om e-post för besvarande och handläggning (se Justitieombudsmannens beslut den 10 juli 2014, Dnr 180-2014). Det är Socialnämndens uppfattning att åtgärden varit påkallad med hänsyn till omständigheterna och i överensstämmelse med gällande lagstiftning.

Stefan S. kommenterade remissvaren och lämnade senare in ytterligare skrivelser.

Rättsliga utgångspunkter

Grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet och utlämnande av sådana handlingar finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, TF. Enligt dessa bestämmelser har var och en rätt att ta del av en handling som förvaras hos en myndighet om den är inkommen till myndigheten eller upprättad där, förutsatt att den inte omfattas av sekretess (offentlighetsprincipen). En allmän handling som får lämnas ut ska genast eller så snart det är möjligt tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen.

JO har i ett flertal beslut uttalat att ett besked i en utlämnandefråga normalt bör lämnas samma dag som framställningen har gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om ett utlämnande får ske. Ett visst ytterligare dröjsmål kan vara ofrånkomligt om framställningen avser eller kräver genomgång av ett omfattande material.

Bedömning

Tyresö kommun nekade i flera olika beslut Stefan S. att ta del av e-postkorrespondens mellan olika tjänstemän inom Tyresö kommun. Stefan S. överklagade besluten till Kammarrätten i Stockholm som i två domar den 12 september 2017 återförvisade målen till kommunen för ny prövning med i huvudsak den motiveringen att myndigheten inte hade gått igenom alla

handlingar vid prövningen och såldes inte gjort en sådan individuell och noggrann prövning som krävs.

Myndigheten företog därefter en ny prövning och den 9 oktober lämnade myndigheten ut vissa handlingar till Stefan S. Avslagsbeslut fattades den 13 oktober 2017 och den 27 oktober 2017. Ytterligare handlingar lämnades till kommunens servicecenter den 8 november och hämtades ut av Stefan S. den 14 november 2017.

Av handlingarna framgår att kommunens prövning efter kammarrättens två beslut om återförvisning tog lång tid. I det ena fallet tog det en knapp månad innan handlingarna lämnades ut och i det andra sju veckor. Detta strider mot kravet på skyndsam handläggning i utlämnande frågor. Visserligen framgår det att Stefan S. många framställningar och förfrågningar om utlämnande av handlingar inneburit en betydande arbetsbelastning på kommunen men detta kan varken förklara eller försvara dröjsmålet. Hanteringen är än mer anmärkningsvärd mot bakgrund av att det var fråga om från kammarrätten återförvisade ärenden, som alltså skulle ha hanterats med än större skyndsamhet. Det ankommer på nämnden att se till att förvaltningen har den organisation och de resurser som krävs för att kunna hantera sina arbetsuppgifter inom en rimlig tid. Socialnämnden i Tyresö kommun förtjänar därför kritik för den långsamma hanteringen av Stefan S. begäran om utlämnande av allmänna handlingar.

Vad Stefan S. har anfört i övrigt ger inte anledning till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.

Cecilia Nordenfelt

Eva Farley
föredragande

Sändlista

Stefan S.

Socialnämnden i Tyresö kommun (dnr 2018/SN 0034)